

یادداشت سردبیر

از آن جا که با نشر شماره سیزدهم «پژوهش‌نامه فرهنگ و ادب»، دوران نشر این دوفصلی‌نامه با این عنوان پایان می‌یابد، وظیفه خود می‌دانم از نویسندگان، پژوهش‌گران، استادان و دانش‌جویان گرامی تحصیلات تکمیلی - که با ارسال مقاله‌های سخته خویش، بر بار علمی این پژوهش‌نامه افزوده‌اند و نیز از مدیران محترم این نشریه و مسؤول سخت‌کوش دبیرخانه مجله با اخلاصی تمام تقدیر و تشکر کند و دقت و صمیمیت مؤسسه فنی طاهها و مترجم و ویراستار با کفایت مجله را ارج نهد.

چنان‌که در شماره دوازدهم توضیح داده شد، کار بررسی حوزه پژوهشی این نشریه در وزارت محترم علوم، تحقیقات و فناوری هم‌چنان ادامه دارد.

از آن جا که کمیسیون بررسی و تصویب نشریات در این وزارت فخریم با دقتی تمام مقید است تا حوزه پژوهشی هر نشریه محدود به یک موضوع تخصصی باشد و ازین ره‌گذر مفهوم دقیق «علمی - پژوهشی» مصداقی متین و موجّه بیابد، پس از تبادل نظر بسیار، طی نامه شماره ۲۰۴۰۶۷/۳/۱۸ مورخ ۱۳۹۱/۱۰/۲۰ آن کمیسیون محترم، موضوع و عنوان این نشریه از «پژوهش‌نامه فرهنگ و ادب»، به موضوع و عنوان جدید: «پژوهش‌نامه ادب حماسی» تغییر نام یافت و مقرر گردید این نشریه ازین پس در حوزه پژوهشی تازه یعنی «پژوهش‌نامه ادب حماسی» مقاله‌ها را بپذیرد و ارزش‌یابی کند.

با توجه به این که مقاله‌های دریافت‌شده از استادان و دانش‌جویان و پژوهش‌گران محترم، همه در حوزه پژوهشی پیشین فراهم آمده و نادیده گرفتن کوشش‌های مشکور آنان خلاف ارادت راستین بود، بویژه که مقاله‌های برگرفته شده از پایان‌نامه‌های دانش‌جویان تحصیلات تکمیلی برای دریافت امتیاز پژوهشی سهمی عمده داشت، ناگزیر شماره ۱۳ این پژوهش‌نامه با همان عنوان پیشین در اواخر بهمن‌ماه تقدیم خوانندگان گرامی خواهد شد.

در نظر است با توفیق الاهی شماره ۱۴ این دوفصلی‌نامه با عنوان تازه «پژوهش‌نامه ادب حماسی» اوایل اسفندماه ۱۳۹۱ فرصت نشر یابد. از دانش‌پژوهان گران‌مایه دعوت می‌نماید مقاله‌های ارزنده خویش را برای درج در این شماره و شماره‌های آتی حول محورهای زیر به آدرس دبیرخانه مجله ایفاد فرمایند:

محورهای جذب و پذیرش مقاله در «ادب حماسی»

این پژوهش‌نامه، براساس عنوان مصوب شورای بررسی نشریات وزارت علوم،

تحقیقات و فناوری (پژوهشنامهٔ ادب حماسی) تلاش دارد تا با تمرکز بر سلسله مباحث اسطوره‌شناختی و نیز بازتاب آن در قلمرو ادبیات فارسی پیرامون محورهای تخصصی زیر به درج دستاوردهای علمی - پژوهشی در قالب مقاله‌های سخته بپردازد. بدیهی است که مقاله‌های عرضه شده در هر حوزه بایستی حاوی نکات بدیع و سخن تازه بوده، اصول مصوب نگارشی در آن رعایت شود.

۱. بررسی‌های ریشه‌شناختی (اتیمولوژیک) در نام‌های اساطیری و شخصیت‌های حماسی و سیر تحول آن در زبان و ادبیات فارسی؛
۲. بحث‌های ریشه‌شناختی اساطیر در ماهیت شخصیت‌های اسطوره‌ای و حماسی (دیدگاه‌های اسطوره‌شناسی طبیعی، تاریخی، روان‌شناختی و جامعه‌شناختی)؛
۳. سیر دوسویه اسطوره و حماسه (transposition) و دگردیسی‌هایی که اساطیر در جهان حماسه می‌یابد یا حرکت معکوس آن از حماسه به جهان اساطیر؛
۴. مباحث مرتبط با اسطوره‌شناسی تطبیقی (درون‌مایه‌های مشترک اساطیر هند و اروپایی، هند و ایرانی و سایر ملل، با تکیهٔ بیش‌تر بر شناخت اساطیر و حماسه‌های ایرانی)؛
۵. سیر تحول ایزدان، ایزد بانوان و پهلوانان در اساطیر و حماسه‌های ملی و جهان؛
۶. تأثیر اساطیر و حماسه‌ها بر ادبیات مدرن؛
۷. ارتباط اساطیر و حماسه با افسانه‌ها و قصه‌های عامیانه؛
۸. بحث‌های مرتبط با شاه‌نامهٔ فردوسی و شاه‌نامه‌های پیش و پس آن (نسخه‌شناسی، بررسی‌های صورت‌گرایانه یا فرمالیستی، هنری، ادبی، تاریخی، جغرافیایی و تحلیلی داستان)؛
۹. اسطوره و حماسه و بازتاب آن در ادبیات کودکان و نوجوانان؛
۱۰. بررسی میان‌رشته‌ای اساطیر و حماسه‌ها (رابطهٔ میان اسطوره و ادبیات، روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، دین و عرفان).

توضیح نکته‌ای ضروری در باب نقدی آگاهانه

در شماره یازدهم پژوهش‌نامه فرهنگ و ادب (بهار و تابستان سال ۱۳۹۰) مقاله‌ای از خانم وجیهه پناهی با نام «شناخت احجار کریمه در خلال متون ادبی تا قرن هشتم» در چهل صفحه انتشار یافت. متعاقب آن در ماه گذشته از سوی یکی از پژوهش‌گران محترم، نامه‌ای به دفتر نشریه ارسال شد که طی آن به مقاله یاد شده در مواردی، ایراد اقتباس و نقل بدون ارجاع نسبت می‌داد. آن دوست گرامی - آقای دکتر محمد نظری - به پیوست نامه خود صفحاتی را از منبع اصلی برگزیدند و به دفتر نشریه ارسال داشتند.

پس از بررسی روشن شد که نویسنده مقاله احجار کریمه، چند پاراگراف از کتاب خانم اکرم گلشنی با نام «طب و معانی طبی و بازتاب آن در ادب فارسی» بدون ارجاع به منبع در مقاله خود آورده‌اند. داوران نشریه نیز بدون آن که از منبع مورد استفاده نویسنده آگاهی داشته باشند - بدین جهت که مقاله ای جامع‌الاطراف با حدود یکصد و پنجاه ارجاع و برخورد از چهل و سه منبع بود - پس از اصلاح مواردی از متن پذیرفته‌اند و مقاله به این ترتیب به چاپ سپرده شده است.

این نشریه ضمن پوزش از خانم اکرم گلشنی - که از نوشته ایشان مطالبی بدون ارجاع ذکر شده - و نیز ضمن تشکر از آقای دکتر نظری - که این مهم را گوشزد کردند - توضیح نکته‌ای را برای همه استادان، پژوهش‌گران و دانش‌جویانی که این نشریه را به منظور درج دستاوردهای فکریشان برگزیده‌اند، ضروری می‌داند:

مسئولان این نشریه، به گواهی سوابق ممتد فرهنگی و علمی خود، همواره از مدافعان راستین «اخلاق پژوهش» بوده‌اند. شاید لازم به ذکر نباشد که در امر گزینش، داوری و تشخیص اصالت علمی مقالات، چه مایه ژرف‌نگری و خرده‌بینی صورت می‌گیرد، تا منحصراً دستاوردهایی سخته و پرورده در مجموعه مندرجات هر شماره عرضه گردد. با این همه این اقدام امری دوسویه است. نویسندگان نیز که قطعاً حفظ شرافت و حیثیت علمی را بر خود فرض می‌شمارند، باید با وجدانی آگاه‌تر و دقت نظری افزون‌تر، همه جوانب را در دیدرس گیرند، تا خدای ناکرده سهوالقلمی رخ ننماید، چنان که نویسنده مقاله «احجار کریمه» نیز با ندامتی تمام موضوع را به غفلتی کاملاً ناآگاهانه نسبت دادند. دغدغه اصلی ما در این نشریه تنها بسترسازی برای انتقال دانش نیست که معرفت راستین را زمینه‌ساز کرامت انسانی می‌دانیم و در روزگاری که بسیاری، گوهر شرافت و امانت را بر طاق نسیان نهاده‌اند، خود را مدعی صیانت و حراست آن برمی‌شماریم. به همین سبب چنین خطایی - هر چند غیر عمد و از سر غفلت - بر ما بسیار گران آمده است. امیداریم هیچ‌گاه این تجربه تلخ تکرار نشود و صفحات پژوهش‌نامه مصروف توضیح چنین نکاتی نگردد.

دکتر مهدی ماحوزی

مدیر مسؤول و سردبیر